

Nokkapokkaa ja lonkkataklauksia – monikulttuurisia kohtaamisia suomalaisessa koripallossa

Ismo Söderling

Koripallo on periamerikkalainen palloilulaji, jonka juuret ulottuvat 1800-luvun lopun Yhdysvaltoihin. NMKY-järjestön kautta laji levisi nopeasti ympäri maapalloa. Suomeen peli juurtui toisen maailmansodan jälkeen, kun maamme valmistautui kotiolympialaisiin. Isäntämaana Suomi oli oikeutettu pelaamaan omissa kisoissaan. Maamme sai pätevää valmennusapua vuonna 1949 Suomeen muuttaneelta Robert Peterseniltä. Robert puhui hyvää suomea, samoin koripallovalmennuksen taidot olivat hänellä hyvin hyppysissä. Robertia voidaan pitää modernin suomalaisen koripallon isänä.

Maamme koripalloilun taso on nykyisin kohtuullista eurooppalaista keskitasoa. Pari suomalaispelaajaa on päässyt kokeilemaan siipiään maailman kovimmassa korissarjassa NBA:ssa Yhdysvalloissa. Miestemme joukkue on viime vuoden hyvillä otteillaan raivannut tiensä Euroopan mestaruuskisoihin. Yhdysvaltojen kova taso on aiheuttanut sen, että kaikille ei löydy pelipaikkaa kotimaansa kovista sarjoista. Ammattilaiseksi haluavia onkin siirtynyt pelaamaan Eurooppaan. Suomeen ensimmäiset Amerikan avut tulivat 1970-luvulla. Moni heistä jäi Suomeen. Nykyisistä huippupelaajistamme usealla on isänsä puolelta juuret rapakon takana.

Olen aina vierastanut väkivaltaa urheilussa, sekä henkistä että fyysistä. Valitettavan usein urheiluun kuitenkin liittyy konflikteja, joiden seurauksena joskus menee taju, hampaita, pahimmillaan henkikin. Maalin tehneen jääkiekkoammattilaisen hymy on hammaslääkärin unelma – tai painajainen. Väkivalta ei ole missään tilanteessa hyväksyttävää. Maaliskuun alussa pelattiin Helsingissä naisten koripalloliigan kiihkeä paikallisottelu kahden pääkaupunkiseuran mitellessä voimiaan. Pelin tuoksinassa tapahtui valitettava välikohtaus, kun yhdysvaltalai-

nen koripalloilija yllättäen tyrmäsi nyrkillä suomalaisen vastustajansa. Lehtien otsikot seuraavina päivinä olivat raflaavia: ”Draamaa naisten Korisliigassa – pelaaja löi vastustajaa nyrkillä kasvoihin” (Ilta-Sanomat 8.3.2014). Kansallinen TV-kanavamme uutisoi ”Nyrkki suoraan kasvoihin – naisten Korisliigassa käsittelemätön pimahdus” (Yle/Urheilu 11.3.2014).

Sosiaalinen media virkosi saman tien. Nettiin tuli kännykällä kuvattuja otoksia tilanteesta. Samoin kommentit olivat enemmän tai vähemmän rasisia tyyliin ”Näkkäri löi koriskisassa suomalaista”. Näkkäri viittaa tässä yhdysvaltalaisen pelaajan afrikkalaisiin juuriin.

Olen katsonut tilanteen ja sitä edeltävät pelihetket kymmeniä kertoja. Yhdysvaltalainen pelaaja etenee, lentää pää kolahtaen selälleen törmättyään suomalaisen pelaajaan. Jälkitilanteessa hänen pelikaverinsa taklataan lattiaan samaisen suomalaisen toimesta. Tuomari seisoo vierellä kummassakin tapauksessa eikä reagoi. Eipä aikaa, kun yhdysvaltalainen pelaaja tyrmää suomalaisen siskonsa. Tyypillinen pelitilanteeseen liittyvä kuittaus.

Mikä on seuraus? Poliisi tutkii asiaa, ja aikanaan juttu etenee syyttäjälle. Yhdysvaltalaisen pelaajan joukkue pyytää anteeksi, ja pelaaja suljetaan joukkueesta. Miten tällainen tilanne voidaan estää? Yksinkertaisesti siten, että kun ensimmäiset kontaktit tapahtuvat, tuomari viheltää pelin poikki ja antaa tuomionsa. Kyse on siis paljolti siitä, että tuomari ei ollut ajan tasalla – tai hän ei ”lukenut” peliä oikein. Tuomari ei tajunnut tai välittänyt, että pelaajat kävivät ylikierroksilla.

Miksi näen näin paljon vaivaa yksittäisen pelitapahtuman vuoksi? Mielestäni tällainen tapahtuma on hyvin yleistettävissä suuremmillekin foorumeille. Eurooppa katseli aikanaan lähes 10 vuotta,

kun entisessä Jugoslaviassa teurastettiin kanssaihmissä. Vasta yhdysvaltalaisen väliintulo lopetti varsinaisen sodan. Kriisi on edelleen kytemässä Kosovossa. Samaa tapahtuu tänä päivänä Syyriassa. Paikallisten vallanpitäjien sotakoneisto jauhaa, ja 90 % uhreista on naisia ja lapsia. Ja me ”tuomarit” seisomme tumput suorina.

Oli kyse yksittäisestä henkilökohtaisesta konfliktista, rasismista tai sodasta, huomattava osa sii-

tä olisi vältettävissä aikaisella väliintulolla ja pelin viheltämisellä poikki hyvissä ajoin. Meillä jokaisella on pilli suussamme – Obaman ja Putinin pilli kuuluu kauemmaksi kuin Sinun tai minun vihellys – mutta samalla pelikentällä me kaikki olemme.

Pelutilanne on katsottavissa osoitteessa http://www.liveleak.com/view?i=35b_1394374980

Ismo Söderling, 30 vuotta pesäpallotuomarina

In English

Basketball is as American as apple pie. The game arrived in Finland after the Second World War. If someone could be considered the founder of Finnish basketball, it is probably Robert Pedersen, who came here as a Mormon missionary in 1947. American players have played on Finnish teams since the 1970s, and many of the players who are currently on the national team have roots, on their father's side, across the Atlantic. Nearly all of the top men's and women's teams feature "American reinforcements" – professional players from the U.S. – often young, college-aged, and living in Finland only temporarily.

In March, the women's basketball league in Helsinki was in the midst of a heated battle between two local teams, during which an American player knocked out a Finnish player on the opposing team. The American player's African ancestry spawned denunciatory, even openly racist, reactions in social media ("Näkkäri löi koriskisassa suomalaista"). "Näkkäri" refers to the African roots of the U.S. player.

If you review the situation on the basketball court immediately before the knock-out, you can see the Finnish player engaging in some rather rough-necking contact. Both the American player who did the hitting and the opposing player crashed head-long onto the floor in the heat of the scuffle.

Violence should always be condemned – it should never be seen as acceptable, in any situation. But the referee showed no reaction to the rough contact that took place prior to the knock-out.

How do we prevent this kind of situation from occurring? Simply by using the referee's whistle and halting the game at the first signs of contact, and by assigning appropriate penalties. Largely, this was a question of the referee not being up to date with what was happening on the court – or the referee didn't "read" the situation correctly. The referee either did not understand or did not care that the players were in over-drive.

This brief basketball moment can inspire broader generalizations, such as: While the rest of us all stood watching with our arms hanging limply by our sides and our mouths hanging open, we watched as Yugoslavians massacred their fellow citizens. The same thing is happening now in Syria. Whether it is a case of an isolated, individual conflict, or racism, or war, much of it could be avoided by early intervention and by blowing on the whistle to halt play. We all have a whistle at our disposal – a voice – and although Obama's whistle, or Putin's, is louder than yours or mine, we are all on the same court, all of us participants in the same game.

You can watch the basketball scuffle at http://www.liveleak.com/view?i=35b_1394374980

Ismo Söderling, Basketball referee for 30 years